

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Inventář HYPERSEXUALITY

Diana Pechová, Viktorie Kafková, Adéla Nimrichterová

Hypersexualita

Hypersexualita je v literatuře konceptualizována jako neschopnost regulovat své sexuální chování, která je zdrojem značného osobního distresu a problémů ve vztazích. Toto sexuální chování je různě popisováno i jako sexuální závislost, sexuální kompulzivita, sexuální impulzivita, dysregulované sexuální chování, nekontrolovatelné sexuální chování, nebo symptom duševní poruchy (např. manická epizoda) (Walton, Cantor & Lykins, 2017). S hypersexualitou se pojí nespokojenost a problémy v romantických vztazích, nespokojenost s vlastním sexuálním životem, časté střídání sexuálních partnerů a mimo-partnerské sexuální aktivity ve stabilních romantických vztazích. Hypersexualita může být též pojata jako neschopnost odolat impulzu nebo pokušení, kdy jedinec pocítuje zvyšující se napětí před uskutečněním sexuální aktivity. Po uskutečnění aktivity mohou následovat výčitky, pocity viny a studu (Kafka, 2009).

Hypersexualita je spojena s vysokým stavem sexuálního vzrušení, které může dočasně ovlivnit logické kognitivní zpracování, pocity a záměry, což může vysvětlit opakované zapojování do rizikových sexuálních aktivit bez ohledu na důsledky (problémy ve vztazích, sexuálně přenosné choroby apod.). Vyšší úroveň sexuální aktivity lze přisoudit též prožitku pouze krátkodobého sexuálního nasycení (Walton, Cantor & Lykins, 2017).

Hypersexuální chování se může projevovat ve formě excesivní kompulzivní masturbace, konzumace pornografie, excesivní zapojování se do kybersexuálních aktivit a využívání erotických telefonických linek (Kaplan & Krueger, 2010).

Už nějakou dobu probíhá debata ohledně legitimní existence hypersexuality jakožto klinické poruchy. Byla zvažována pro inkluzi v MKN-11 i DSM-5, nicméně aktuálně není platnou diagnostickou jednotkou (Walton, Cantor & Lykins, 2017). Navrhovaná diagnostická kritéria pro DSM-5 zahrnovala například: nadměrné množství času strávené sexuálními fantaziemi a nutkáními, plánováním a zapojováním se do sexuálního chování; opakované zapojování se do těchto fantasií a chování v reakci na stavy dysforické nálady (úzkost, deprese, nuda, podrážděnost) a stresu; opakované a neúspěšné snahy o kontrolu či výrazné snížení těchto

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

fantazií a chování; opakované zapojování se do sexuálního chování bez ohledu na riziko fyzické či emocionální újmy sobě nebo ostatním; klinicky významný osobní distres nebo narušení v sociálních, pracovních nebo jiných důležitých oblastech fungování, pojící se s frekvencí a intenzitou těchto sexuálních fantasií, nutkání a chování (Kafka, 2009).

Pojetí hypersexuality jako poruchy může být však problematické, jelikož je obtížné ji odlišit od pouhé zvýšené sexuální touhy. A patologizace nadměrného množství sexu a sexuálních fantasií může být pouze moralistickým postojem, který vyvolává v jedincích pocity viny a studu a stigmatizuje je za chování, které není nezdravé, jen se vymyká normě (Carvalho, Štulhofer, Vieira, & Jurin, 2015). Též je problematické určit, kolik sexu je příliš mnoho sexu a pokusy o kvantifikaci v této oblasti byly kritizovány za simplicitu a arbitrárnost (Kingston, & Firestone, 2008). Tento fenomén je velmi komplikovaný, jelikož v rámci hypersexuality existuje variabilita profilů, a problematické sexuální chování není vždy doprovázeno vysokou sexuální touhou. Tudíž je pro konceptualizaci hypersexuality důležité zahrnout nedostatek kontroly nad sexualitou a negativní důsledky (Carvalho, Štulhofer, Vieira, & Jurin, 2015). Součástí klinické intervence by tedy měla být i normalizace sexuálního projevu u jedinců náchylných k sebestigmatizaci (Carvalho, Štulhofer, Vieira, & Jurin, 2015).

Tvorba položek

Jako formu testu jsme zvolily inventář se 14 položkami. Považovaly jsme za vhodné vytvořit položky sytící dimenze: styk s aktuálním partnerem; sexuální gratifikace mimo partnerský vztah; spokojenost se sexuálním životem; negativní emoce spojené se sexuálními aktivitami a potřebami.

Pro záznam odpovědí byla zvolena škála Likertova typu s hodnocením 1-4, kdy 1 znamená zcela nesouhlasím a 4 znamená zcela souhlasím. Záměrně jsme vynechaly prostřední stupeň, abychom se vyhnuly fenoménu centrální tendence.

zcela nesouhlasím – spíš nesouhlasím – spíš souhlasím – zcela souhlasím

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Položky inventáře

styk s aktuálním partnerem:

1. Život v monogamním vztahu je pro mne sexuálně neuspokojivý.
2. Přál/a bych si, abychom se s partnerem/partnerkou věnovali sexuálním aktivitám častěji.
3. Četnost sexuálního kontaktu je častým zdrojem neshod mezi mnou a partnerem/partnerkou.

sexuální gratifikace mimo partnerský vztah:

4. Když mne partner/partnerka sexuálně neuspokojí, vyhledám si toto uspokojení u někoho jiného.
5. Opakovaně jsem byl/a nevěrný/á svým partnerům/partnerkám (v aktuálním vztahu či v minulosti).
6. Mám tendenci často střídat sexuální partnery.
7. I když mám pravidelný sexuální kontakt s partnerem/partnerkou, potřebuji se uspokojovat i masturbací.
8. Téměř každý den sleduji pornografii / čtu erotickou literaturu.

spokojenost se sexuálním životem:

9. Svůj sexuální život považuji za neuspokojivý.
10. Dosažení orgasmu mi nepřinese trvalé uspokojení, zanedlouho opět potřebuji vyhledat sexuální stimulaci.
11. Mé sexuální aktivity přináší místo uspokojení jen chvilkové uvolnění napětí.

negativní emoce spojené se sexuálními aktivitami a potřebami:

12. Myšlenky na sex mne rozptylují od běžných denních činností.
13. Po dosažení orgasmu často cítím vinu.
14. Stydím za způsoby, kterými uspokojuji své sexuální potřeby.

validizační kritérium:

15. Jaký by byl Váš ideální počet dosažených orgasmů za jeden týden?

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Výzkumný a standardizační soubor

Pro výběr položek, které přináší relevantní informace a pro jejich zařazení do subškál jsme výše uvedenou sadu 14 položek administrovaly rozsáhlému souboru respondentů. Testování bylo realizováno v prostředí online platformy. Respondenti byli oslovováni prostřednictvím sociálních sítí, jde tedy o příležitostný výběr.

Celkově byl test vyplněn 464 respondenty. Udaný věk respondentů se pohyboval v rozmezí od 16 do 85 let. Minimální věková hranice pro zařazení do výběrového souboru byla stanovena na 15 let. Při bližší kontrole nebyly nalezeny protokoly, které bychom musely z výběrového souboru odstranit. Většina respondentů nicméně spadá do úzkého intervalu po 23. roku života (kvartily věku jsou 23 a 39). Vzhledem k povaze inventáře jsme vyřadily respondenty, kteří byli starší 64 let (5 záznamů), jelikož k této skupině máme k dispozici jen málo záznamů a ukázali se jako outlieri.

Takto upravený soubor čítal 459 respondentů, z toho 118 (25,71 %) mužů a 341 (74,29 %) žen. Průměrný věk respondenta činil 31,1 let se směrodatnou odchylkou 10,92 roku.

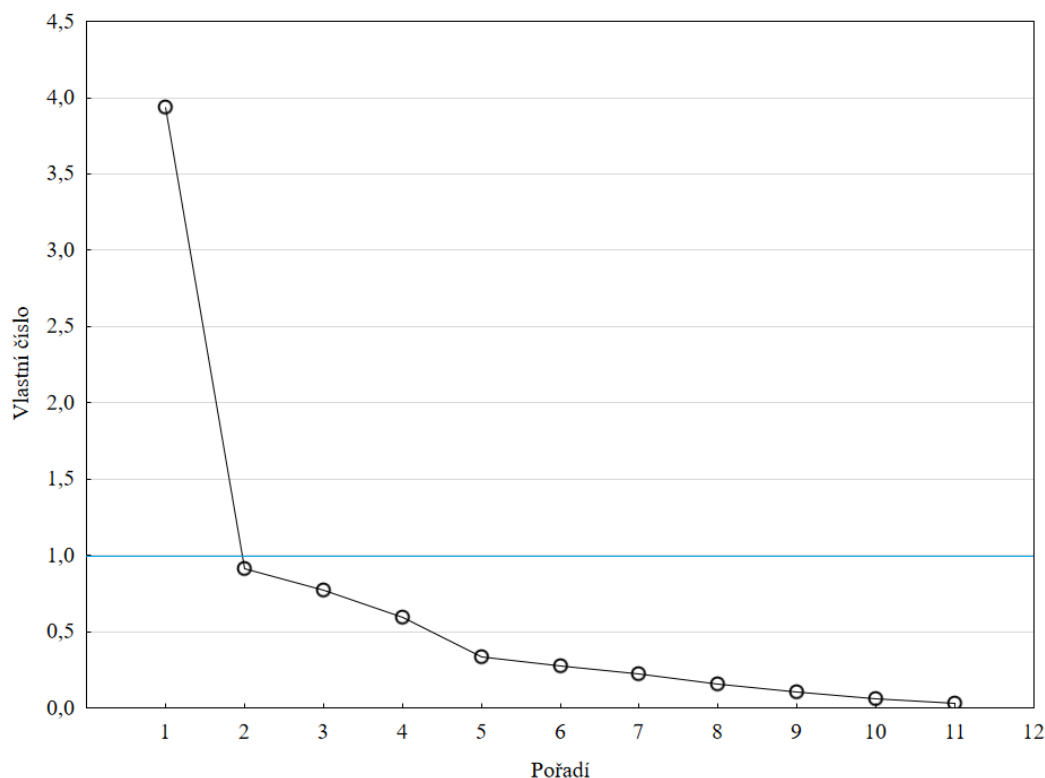
Popisovaný soubor o 459 respondentech byl použit jak k výběru testových položek, tak i ke zkoumání vlastností vytvořeného testu a výpočtu norem.

Faktorová struktura inventáře a výběr funkčních položek

Následně jsme inventář podrobily explorativní faktorové analýze (EFA) s využitím metody maximální věrohodnosti a rotací normalizovaný VARIMAX. Na základě výsledků analýzy jsme se přiklonily k jednofaktorovému modelu, jelikož pouze jeden faktor splňuje Kaiserovo kritérium (vlastní číslo >1). Tento fakt názorně ukazuje sutinový graf na obrázku 1. Pro výsledný faktor byly vypočítány náboje a komunality, které prezentuje tabulka 1.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Obrázek 1: Sutinový graf původního znění inventáře (14 položek)

Tabulka 1: Výsledky EFA původního znění inventáře

Položka	Faktorový náboj	Komunalita
1	0,576	0,332
2	0,339	0,115
3	0,306	0,094
4	0,581	0,337
5	0,446	0,199
6	0,706	0,499
7	0,518	0,268
8	0,551	0,304
9	0,401	0,161
10	0,607	0,368
11	0,541	0,292
12	0,572	0,327
13	0,448	0,201
14	0,442	0,195

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Celkově faktor vysvětloval **26,35 %** variability. Nejnížší hodnoty náboje i komunality se objevují u položky č. 3 „Četnost sexuálního kontaktu je častým zdrojem neshod mezi mnou a partnerem/partnerkou“, naopak nejvyšší hodnoty můžeme pozorovat u položky č. 6 „Mám tendenci často střídat sexuální partnery“. Byly také identifikovány nevhodné položky, které k vysvětlení sledovaného jevu přispívají pouze slabě. Tyto položky jsou v tabulce zaznamenány šedě. Rozhodly jsme se z finálního znění inventáře vyřadit ty položky, u nichž vyšel faktorový náboj $< 0,5$ a zároveň komunalita $< 0,2$. Celkem se jednalo o 5 položek (č. 2, 3, 5, 9 a 14). Finální inventář tak tvoří zbývajících 9 položek.

Důkazy o reliabilitě metody

Vnitřní konzistence

Jako měřítko vnitřní konzistence jsme zvolily Cronbachův koeficient alfa, který vyšel v uspokojivé hodnotě 0,802. Vnitřní konzistenci inventáře můžeme posoudit i ze sloupce „item-total correlation“ neboli „korigované korelace prvku a celku“ v tabulce číslo 2. Hodnoty všech položek spadají do pásma středně silné korelace s celkem, a to v rozmezí od 0,401 do 0,613.

Tabulka 2: Korigované korelace prvku a celku

Položka	Korigovaná korelace prvku a celku	Alfa po smazání
1	0,485	0,783
4	0,493	0,786
6	0,613	0,770
7	0,464	0,790
8	0,497	0,781
10	0,563	0,773
11	0,481	0,784
12	0,528	0,777
13	0,401	0,793

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Stabilita v čase

Respondenti byli vyzváni k opětovnému vyplnění pod jejich přiděleným identifikátorem. Takto se nám podařilo získat spárovaná data od 43 respondentů, z toho 31 žen a 12 mužů. Časový odstup obou administrací se pohybuje mezi 7 až 18 dny.

Stabilitu v čase jsme zjišťovaly Pearsonovým korelačním koeficientem pro hrubé skóry v obou měřeních, který vyšel v hodnotě 0,939. Nicméně, měly jsme obavy z potenciální redukce dat při použití tohoto postupu, tudíž jsme ještě spočítaly Pearsonův koeficient pro jednotlivé položky, což ukazuje tabulka 3. Zprůměrováním těchto hodnot vychází korelace 0,796. Stabilita v čase je tedy vysoká.

Tabulka 3: Pearsonův korelační koeficient pro jednotlivé položky

Položka	Pearsonův korelační koeficient
1	0,760
4	0,659
6	0,923
7	0,845
8	0,914
10	0,642
11	0,757
12	0,8
13	0,865

Důkazy o validitě metody

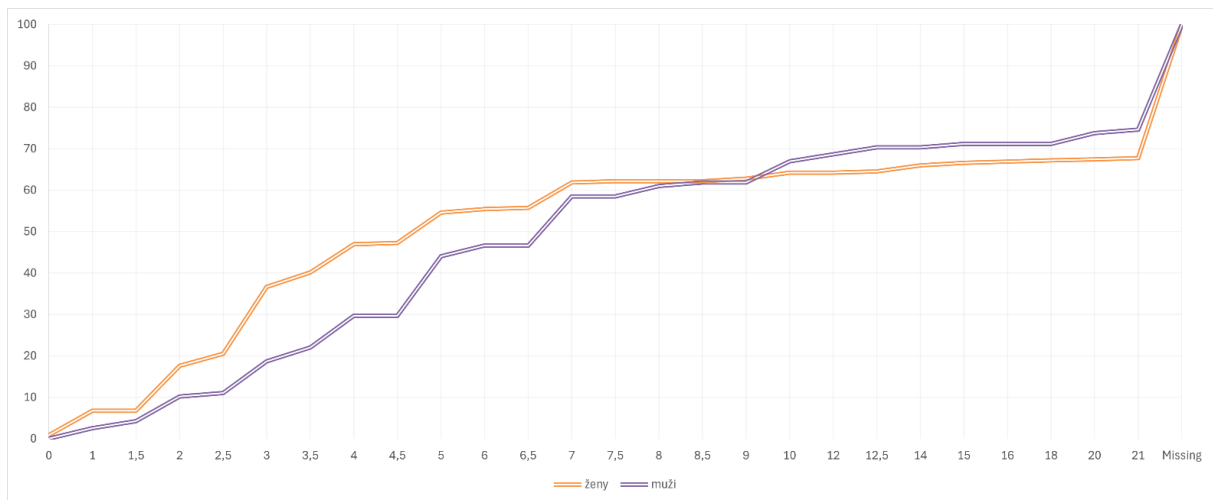
Kriteriální validita metody

V rámci inventáře byli respondenti vyzváni uvést, jaký by pro ně byl ideální počet dosažených orgasmů za jeden týden. Toto znění jsme zvolily proto, aby otázka reflektovala sexuální drive jedince a zároveň nebyla vázána na žádnou konkrétní praktiku. Volba otázky vycházela z intuitivního předpokladu, že čím silnější tendence k hypersexuálnímu chování jedinec má, tím častěji by si přál dosahovat sexuálního uspokojení. Proto byla tato otázka zvolena jako ukazatel kriteriální validity.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Položka byla nepovinná, proto na ni neodpověděli všichni respondenti. Data jsme tak získaly od celkem 319 respondentů (231 žen a 88 mužů). Odpovědi byly převedeny do jednotné číselné podoby a v případě potřeby zprůměrovány (např. záznam typu „dvakrát až třikrát“ by byl překódována na hodnotu 2,5). Odpovědi se pohybovaly mezi hodnotami 0-21. Kumulativní četnost jednotlivých odpovědí zachycuje obrázek 2.

Obrázek 2: Kumulativní četnost ideálního počtu dosažených orgasmů u mužů a žen

Výsledky naznačují, že ženy by se oproti mužům spokojily s lehce nižším počtem orgasmů; např. tři orgasmy do týdne by uspokojily zhruba 37 % žen, ale jen zhruba 19 % mužů. S vyvrcholením devětkrát do týdne by se pak spokojilo zhruba 60 % respondentů obou pohlaví. Zajímavé také je, že celkem tři respondentky uvedly jako počet ideálních orgasmů 0, zatímco tuto odpověď neuvedl žádný z dotázaných mužů.

Dále jsme prozkoumaly vztah mezi hrubým skórem inventáře a validizačním kritériem. Jelikož jsou obě proměnné silně pravostranně zešíkmené (skewness HS = 1,4 a validizačního kritéria = 2,1), byl za tímto účelem proveden výpočet Spearmanova korelačního koeficientu, který poukázal na středně silný vztah mezi proměnnými ($r = 0,37$, $p < 0,001$). Očekávaly jsme pozitivní korelaci, tedy že lidé upřednostňující častější dosahování orgasmu budou skórovat v našem testu výše než lidé, kteří potřebují sexuální vyvrcholení méně často. Byť korelace nevyšla přímo silná, je statisticky významná a orientovaná v očekávaném směru, proto považujeme zvolené validizační kritérium za přijatelné.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Faktorová validita

Pracujeme s předpokladem, že užití položky společně tvoří jediný primární faktor hypersexuality. Pomocí EFA byly získány faktorové náboje a komunality pro finální inventář o devíti položkách, které jsou prezentovány v následující tabulce č. 4.

Tabulka 4: Výsledky EFA finálního znění inventáře (9 položek)

Položka	Faktorový náboj	Komunalita
1	0,579	0,336
4	0,591	0,350
6	0,719	0,517
7	0,516	0,266
8	0,544	0,296
10	0,602	0,363
11	0,520	0,270
12	0,587	0,344
13	0,448	0,200

Náš jednofaktorový model celkově vysvětluje 32,69 % variability, což se blíží spodní hranici dostatečnosti. Komunalitu nad 0,5 vykazuje jen jedna položka (č. 7), hned u čtyř položek (č. 7, 8, 11 a 13) dokonce klesá pod 0,3. Naše konstrukce se zdá být ne zcela ideální, což ale také považujeme za přínosné zjištění, jelikož identifikace nedostatků je prvním krokem k jejich nápravě. Pro budoucí práci s inventářem by nejspíš bylo vhodné revidovat znění položek, možná jejich podobu konzultovat s experty z oboru sexuologie.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Testové škály výpočet hrubého skóru

Finální verzi testu tvoří jediná škála *Hypersexualita* o 9 položkách:

1. Život v monogamním vztahu je pro mne sexuálně neuspokojivý.
2. Když mne partner/partnerka sexuálně neuspokojí, vyhledám si toto uspokojení u někoho jiného.
3. Mám tendenci často střídat sexuální partnery.
4. I když mám pravidelný sexuální kontakt s partnerem/partnerkou, potřebuji se uspokojovat i masturbací.
5. Téměř každý den sleduji pornografii / čtu erotickou literaturu.
6. Dosažení orgasmu mi nepřinese trvalé uspokojení, zanedlouho opět potřebuji vyhledat sexuální stimulaci.
7. Mé sexuální aktivity přináší místo uspokojení jen chvilkové uvolnění napětí.
8. Myšlenky na sex mne rozptylují od běžných denních činností.
9. Po dosažení orgasmu často cítím vinu.

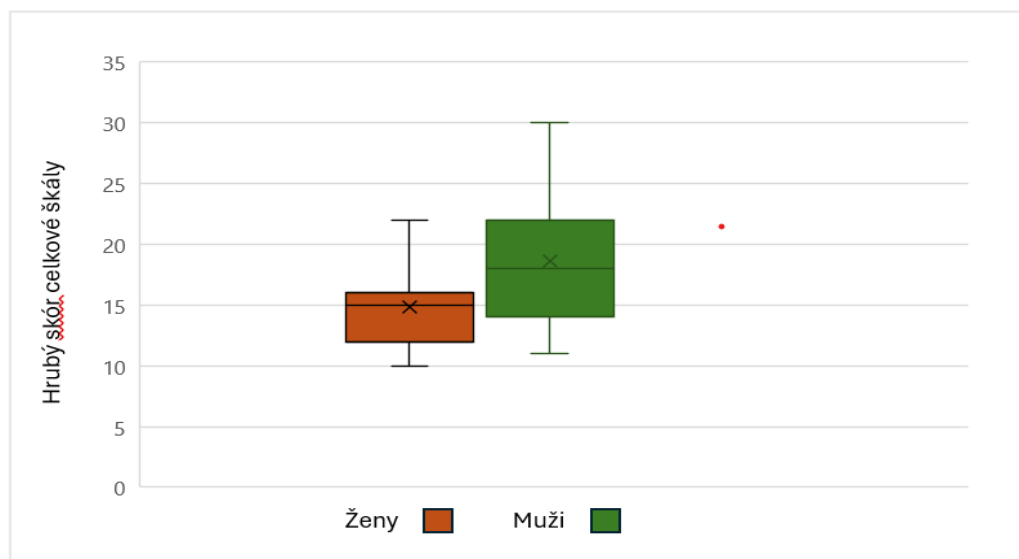
Každá položka má 4 body na Likertově škále, kdy 1 = zcela nesouhlasím, 2 = spíš nesouhlasím, 3 = spíš souhlasím a 4 = zcela souhlasím. Hrubý skór se počítá jako součet skóru z odpovědí na všechny položky.

Orientační normy

Náš výzkumný soubor tvoří 341 žen (74,13 %) a 118 mužů (25,87 %). Zjistily jsme, že průměrný celkový skór žen v Celkové škále hypersexuality činí 13,96 a mužů 17,28. Na základě provedení Welchova testu jsme zjistily, že rozdíl je signifikantní (p hodnota $< 0,002$). Proto jsme se rozhodly pro vytvoření norem zvlášť pro muže a pro ženy. Normy podle věku vytvářet nebudeme, jelikož věkové rozložení bylo nerovnoměrné. Hrubý skór Celkové škály pro ženy a muže znázorňuje graf na obrázku číslo 3.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Obrázek 3: Hrubý skór celkové škály u mužů a žen

Shapir-Wilkův test zamítá nulovou hypotézu o normálním rozdělení ($p < 0,001$). Pro tvorbu norem jsme použily nelineární „plošnou“ transformaci, kdy byly hodnoty hrubého skóru zvlášť u mužů a žen převedeny na percentil a následně byly tyto percentily převedeny s pomocí kvantilu normálního rozdělení na Z-skór. Ten jsme pak upravily do podoby staninu, které jsou vhodné pro komunikaci výsledků. Důvodem volby nelineární transformace je zešikmení rozdělení hrubých skóru. Šikmost hrubého skóru Celkové škály je 1,16. Staninové normy shrnuje tabulka 5.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Tabulka 5: Normy pro muže a ženy

Stanin	Muži	Ženy
	Celková škála	Celková škála
1	9-10	9
2	11	10
3	12-13	11
4	14-15	12
5	16-17	13-15
6	18-20	16
7	21-22	17-18
8	23-31	19-22
9	32-36	23-36

Pozn.: Pro převod hrubého skóru na stanin najdete buňku ve sloupci dané škály a pohlaví, který obsahuje hodnotu zjištěného hrubého skóru. V prvním sloupečku příslušného řádku pak najdete odpovídající stanin.

Zhodnocení metody

Představený inventář je rychlým screeningovým nástrojem pro zjištění hypersexuality. Nástroj prokázal dostatečnou reliabilitu na Celkové škále.

Z důkazů o validitě, jsme našly doklad o kriteriální a faktorové validitě. Za problematickou by však bylo možné označit výběrovou validitu. Sada položek nám nezajistila očekávaný výsledek více faktorů. Inventář poskytuje pouze Celkovou škálu hypersexuality, a neposkytuje tak úplný obrázek měřeného konstruktů.

Na tvorbě nástroje se také podepsaly chyby ze strany autorů. Za možné pochybení, respektive zkreslení výsledků můžeme považovat 3 otázky směřující na partnerský vztah, přičemž někteří

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

respondenti v poznámkách uvádí, že v současné době partnera nemají. Otázkou také zůstává, zda jsme měly filtrovat single respondenty již před začátkem testu, či formulovat otázky 2-4 jinak. I když jsme respondentům instrukce daly (měli si představit svůj bývalý vztah), nemůžeme počítat s tím, že účastníci již vztah měli. Stejně tak zůstává v polemizaci filtrace účastníků bez sexuálních zkušeností jako takových.

Inventář hypersexuality jsme nazvaly inventářem libida, aby nedocházelo k sociální desirabilitě.

Použitá literatura

Carvalho, J., Štulhofer, A., Vieira, A. L., & Jurin, T. (2015). Hypersexuality and High Sexual Desire: Exploring the Structure of Problematic Sexuality. *The Journal of Sexual Medicine*, 12(6), 1356–1367. doi:10.1111/jsm.12865

Kafka, M. P. (2009). Hypersexual Disorder: A Proposed Diagnosis for DSM-V. *Archives of Sexual Behavior*, 39(2), 377–400. doi:10.1007/s10508-009-9574-7

Kaplan, M. S., & Krueger, R. B. (2010). Diagnosis, Assessment, and Treatment of Hypersexuality. *Journal of Sex Research*, 47(2-3), 181–198. doi:10.1080/00224491003592863

Kingston, D. A., & Firestone, P. (2008). Problematic Hypersexuality: A Review of Conceptualization and Diagnosis. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 15(4), 284–310. doi:10.1080/10720160802289249

Walton, M. T., Cantor, J. M., Bhullar, N., & Lykins, A. D. (2017). Hypersexuality: A Critical Review and Introduction to the “Sexbehavior Cycle.” *Archives of Sexual Behavior*, 46(8), 2231–2251. doi:10.1007/s10508-017-0991-8